

บทบาทเชลโลในวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงต้ง นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

The Role of Cello in Thong Sia Sieng Terng Chinese Music Ensemble,
Hatyai, Songkhla Provinceอภิชัย ลิ้มทวีเกียรติกุล^{*1} พูนพิศ อมาตยกุล² ณรงค์ชัย ปิฎกรงค์³Apichai Limtaveekiettikul^{*1} Poonpit Amatyakul² Narongchai Pidokrajit³

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาทางด้านดนตรีวิทยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ และศึกษารูปแบบสังคีตลักษณ์ของเชลโลในวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงต้ง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่เชลโลในวงดนตรีท่งเซียเซียงต้งด้านการประกอบพิธีกรรมและการแสดง เชลโลถูกนำมาใช้แทนตัวผา (เครื่องดนตรีจีน) ในปี พ.ศ.2531 รับผิดชอบที่ทั้งบรรเลงเป็นแนวทำนองหลักและแนวประสาน บรรเลงเป็นรูปแบบ เฮเทอโรโฟนและโพลีโฟน มีบทบาทในการเล่นคลอประกอบในระหว่างที่พระจีนสวดหลายๆ ขั้นตอนของพิธีกรรม โดยเฉพาะการใช้นิ้วดีดสายในขณะที่เครื่องอื่นๆ หยุดเล่น ในทุกๆ งาน เชลโลเป็นเครื่องดนตรีที่ขาดไม่ได้ในวง เพราะทำหน้าที่ในการคุมเสียงเบสเพียงเครื่องเดียว รูปแบบสังคีตลักษณ์ของเชลโลส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มีรูปแบบไบนารีฟอร์ม มีเครื่องหมายกำกับจังหวะ คือ 2/4 4/4 ประโยคเพลงมีรูปแบบการเคลื่อนที่ของโน้ตที่ไม่เกินขั้นคู่ 4 ช่วงเสียงที่ใช้ พบว่ามีเทคนิคในการใช้คันชัก ได้แก่ เดตาเซ ซเลออร์ ซตัดคาโต มาร์เตอเล พอร์ตาโต เทรโมโล ปิซซิคาโต มีการดำเนินทำนองโดยนำเอาเทคนิค โทจน์ อานเซอร์ อิมมิเทชั่น มาใช้

คำสำคัญ: เชลโล / วงดนตรีจีนท่งเซียเซียงต้ง / สังคีตลักษณ์

* Corresponding author, email: township026@gmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาดนตรีวิทยา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

² Master's Degree Candidate, College of Music, Mahidol University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

² Advisor, Prof., College of Music, Mahidol University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

³ Co-Advisor, Assoc. Prof., College of Music, Mahidol University

Abstract

This article employed a qualitative research method. It is a musicology study which aimed at studying the Thong Sia Sieng Terng Chinese music ensemble in the social and cultural context of Hat Yai City, Songkhla province, the role of the cello in the Thong Sia Sieng Terng Chinese music ensemble, and the musical form of cello in the Thong Sia Sieng Terng Chinese music ensemble. The research found the rituals and performances, a cello was used as a replacement for Tua Pha in the Thong Sia Sieng Terng Chinese music ensemble in 1988. It was responsible for both the main melody and the harmony in heterophony and polyphony patterns. It was played as the accompaniment during the Chinese monks' chanting in many steps of the ritual especially playing with fingers while other instruments are silent. For all events, the cello is an indispensable instrument of the band because it serves as the only instrument which controls bass.

Most cello musical forms are binary with time signatures of 2/4 and 4/4. The phrases have a movement pattern of notes that do not exceed the fourth interval. The techniques for using a bow include Detache, Slurred Staccato, Martele, Portato, Tremolo, and Pizzicato. The techniques of Tonal answer, and Imitation are used with the melody.

Keywords: Cello / Thong Sia Sieng Terng Chinese Music Ensemble / Musical Form

บทนำ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า ประเทศไทยมีการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศจีนมาอย่างช้านานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 1825 สมัยพ่อขุนรามคำแหงแห่งกรุงสุโขทัย จนกระทั่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการยุคประธานาธิบดี เหมา เจ๋อ ตุง ตอนปลาย

ตรงกับ สมัย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518⁴ ไทยมีการค้าการสำเภากับจีน จนถึงสมัยอยุธยาพ่อค้าชาวจีนที่เข้ามาค้าขายได้มาตั้งรกราก และช่วยเหลือด้านการค้าสำเภาด้วย สมัยกรุงธนบุรีมีนโยบายสนับสนุนให้พ่อค้าชาวจีนเข้ามาติดต่อกับค้าขาย และเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองไทย และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นับแต่เซอร์ จอห์น บาวริง เข้ามาขออนุญาตทำสัญญายกเลิกวิธีการค้าแบบโบราณ ตั้งแต่นั้นมาประเทศไทยได้มีเรือของประเทศต่างๆ เข้ามาค้าขายเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การบริหารเป็นระบบ ไทยจึงได้จัดตั้งกรมท่าออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ กรมท่ากลาง กรมท่าซ้าย และกรมท่าขวา โดยกรมท่าซ้ายทำหน้าที่ติดต่อกับชาวจีน การค้าขายไทย - จีน จึงเป็นแหล่งสร้างรายได้ใหญ่ของไทย จวบจนถึงปัจจุบันประเทศไทยกับประเทศจีนได้มีการติดต่อกันกว่า 700 ปี

การค้าขายระหว่างไทย - จีน สิ่งที่ชาวจีนนำติดตัวมา คือ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม อาหาร และการประกอบพิธีกรรม ในขณะที่คนตรีได้เข้ามาพร้อมกับสิ่งต่างๆ ประเทศไทยได้มีโอกาสชมศิลปะการแสดงวัฒนธรรมและดนตรีจีน มาเป็นเวลานานตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ดังที่ปรากฏตามจดหมายเหตุรายวันของบาทหลวงเดอซัวซี ผู้ช่วยทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส บันทึกว่า ชาวจีนได้เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2228⁵

นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นเมืองที่จัดว่าเป็นศูนย์กลางแห่งหนึ่งในภาคใต้ และเป็นอำเภอหนึ่งที่มีชาวจีนพำนักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มแต้จิ๋ว อ้างว่านานกว่า 200 ปี เนื่องจากเป็นเมืองที่เหมาะสมกับการทำธุรกิจค้าขาย การคมนาคมขนส่งที่สะดวก มีการโยกย้ายถ่ายโอนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะดนตรีจีน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอหาดใหญ่

จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า วงดนตรีจีนในอำเภอหาดใหญ่ในปัจจุบัน (2561) ยังมีความสมบูรณ์อยู่มากในเรื่องบทบาทหน้าที่ การแสดง พิธีกรรมต่างๆ ที่รับใช้สังคม แต่ปัจจุบันมีผู้สนใจที่จะเล่นดนตรีจีนน้อยลง เนื่องจากอิทธิพลกระแสความเจริญทางด้านตะวันตก จึงทำให้ลูกหลานและเยาวชนมิได้ให้ความสำคัญและความสนใจที่จะอนุรักษ์เท่าที่ควร จนกระทั่งวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งได้มีการนำเอาเครื่องดนตรีตะวันตกประเภทสี เรียกว่า “เซลโล” นำมาใช้บรรเลงร่วมในวง หลังจากนั้นทำให้มีผู้คนสนใจเป็นจำนวนมากในความแปลกตาและได้รับความดึงดูดใจจากผู้ชมที่มาชมการ

⁴ เขียน ธีระวิทย์, วัฒนธรรมการปกครองของจีน (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2517), 10.

⁵ วินัย พงศ์ศรีเพียร, ศิลปวัฒนธรรมไทย-จีน (กรุงเทพฯ: ศิริชัย, 2532), 4.

แสดงเป็นอย่างมาก มีคนมาขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์ วงดนตรีจีนมีงานเข้ามามากขึ้น ทำให้สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างไม่ขัดสน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทเชลโลในวงดนตรีจีนทั้งเซียเซียงตั้ง นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาแนวทางในการนำเอาเครื่องดนตรีเชลโลมาใช้บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีจีนอื่นๆ และบันทึกเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันล้ำค่าเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นการเผยแพร่ และอนุรักษ์สิ่งที่ เป็นบทบาทคู่สังคมของชาวจีนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของเชลโลในวงดนตรีจีนทั้งเซียเซียงตั้ง นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษารูปแบบสังคีตลักษณะของดนตรีเชลโลในวงดนตรีจีนทั้งเซียเซียงตั้ง นครหาดใหญ่จังหวัดสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ส่งผลให้ผู้อ่านมีแนวทางในการนำเชลโลมาประยุกต์ใช้ในวงดนตรีจีน
2. เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่รวบรวมข้อมูลทางวิชาการดนตรี โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล รวมเอาสิ่งสำคัญต่างๆ ไว้นงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ศึกษา และอ้างอิงได้

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวงดนตรีจีนทั้งเซียเซียงตั้ง นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ครอบคลุมในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของเชลโลในวงดนตรีจีนทั้งเซียเซียงตั้ง จวบจนการวิเคราะห์สังคีตลักษณะของดนตรีเชลโลในเพลงต่างๆ ที่ใช้ประกอบการพิธีกรรมและประกอบการแสดง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

2.1 การบรรเลงดนตรีจีนของวงดนตรีจีนทั้งเซียเซียงตั้งตามสถานที่ต่างๆ ที่วงดนตรีนี้ทำการฝึกซ้อม หรือแสดงดนตรีจีน รวมทั้งการบรรเลงดนตรีจีนในบริบททางสังคมต่างๆ ได้แก่ มูลนิธิสถาบันการศึกษา โรงแรมหรู เป็นต้น

2.2 แหล่งข้อมูลที่อยู่ตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย ห้องสมุดดนตรีจิวบางซื่อ และห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตน์ ตลอดจนสถานที่เก็บแหล่งข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคัดเลือกและพิจารณาผู้ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญ และมีความยินดีที่จะถ่ายทอด โดยติดต่อจำนวนประชากรที่ให้ข้อมูลให้มากเพียงพอต่องานของผู้วิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Snow ball Sampling ประกอบด้วย กลุ่มสมาชิกในวงดนตรีจันทงเซียเซียงตั้งที่มีความรู้ความสามารถด้านการบรรเลงเชลโล่ บุคคลที่บรรเลงอยู่ในวงครูบาอาจารย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์ดนตรีจีนและเครื่องดนตรีเชลโล่

4. ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิจัย และเก็บข้อมูลในช่วง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ถึงสิ้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ขั้นตอนเตรียมการเบื้องต้น

- 1.1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลด้านเอกสาร และข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ
- 1.2 ศึกษาบุคคลผู้ให้ข้อมูลเพื่อวางแผนปฏิบัติการวิจัย
- 1.3 กำหนดกรอบเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์
- 1.4 กำหนดแบบสัมภาษณ์

2. การศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2.1 การสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการถ่ายทอดดนตรีจีน

2.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

2.3 เครื่องมือเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในด้านต่างๆ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยดัดแปลงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของโคไลซี่ มีขั้นตอนดังนี้คือ

3.1 นำข้อมูลที่ถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงและการบันทึกแบบสัมภาษณ์มาทบทวน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้มาและพิจารณาในประเด็นที่สำคัญ

3.2 นำข้อมูลกลับมาอ่านพร้อมทั้งพิจารณาอีกครั้งอย่างละเอียดและตีความ พร้อมทั้งจับประเด็นข้อความหรือประโยคที่สำคัญ

3.3 ทำความเข้าใจนัยสำคัญของเนื้อหาพร้อมทั้งกำหนดความหมาย

3.4 กำหนดความหมายของกลุ่มคำที่มีความสำคัญในประเด็นหลัก ๆ

3.5 รวบรวมผลลัพธ์ที่ปรากฏการณ์ที่ศึกษาแสดงให้เห็นและบรรยายอย่างถี่ถ้วน

3.6 บรรยายปรากฏการณ์ที่ยังคงกำกวมให้มีความชัดเจนเท่าที่จะทำได้

3.7 ตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยการนำข้อสรุปไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตรวจสอบว่าเป็นความจริงตามที่บรรยายและอธิบายมาหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปสุดท้ายที่มีความสมบูรณ์⁶

ผลการศึกษา

วงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งถือได้ว่าเป็นวงดนตรีจีนที่มีความเก่าแก่และถือกำเนิดมาเป็นระยะเวลานาน ตั้งต้นมาพร้อมกันกับมูลนิธิท่งเซียเซียงตั้ง (มิตรภาพสามัคคี) นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2499 เพื่อก่อตั้งศาสนสถานอันเป็นศูนย์รวมของชาวจีนและเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่สังคม การทำงานของวงดนตรีแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ทางด้านพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีงเด็ก พิธีแห่ศพ พิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีทำบุญล้างป่าช้า พิธีเคาะศพ พิธีเบิกพระเนตรเจ้าแม่กวนอิม งานทำบุญศาลเจ้าต่างๆ และทางด้านการแสดง งานรื่นเริงสังสรรค์ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานตรุษจีน เป็นต้น

รูปแบบการบรรเลงของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง มีรูปแบบการบรรเลงแบบแต่จีว ทั้งนี้เนื่องมาจาก นักดนตรีรุ่นบุกเบิก และชาวจีนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นชาวจีนแต่จีวค่อนข้างมาก และสืบทอดต่อๆ กันมาจวบจนถึงในปัจจุบัน ทำให้รูปแบบการบรรเลง โดยเฉพาะในด้านพิธีกรรมจะเป็นลักษณะจีนแต่จีว งานทางด้านการบรรเลงประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่ทางวงดนตรีจีนไปเล่นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็น งานพิธีกรรมงเด็ก เพราะทางวงมีความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวงดนตรี นักสวดพิธีกรรมศาสนา และลำดับขั้นตอนพิธีกรรมที่ครบถ้วนสมบูรณ์

⁶ Paul Colaizzi, *Psychological Research as the Phenomenologist Views It* (New York: University Press), 28-29.

ตามแบบฉบับดั้งเดิม ไม่เพียงแต่ชนชาวหาดใหญ่ที่มาจากเจ้านั้น จังหวัดที่อยู่บริเวณโดยรอบ ก็ไว้วางใจให้ทางวงไปบรรเลงอย่างไม่ขาดสาย เครื่องดนตรีของวง สามารถแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1.กลุ่มเครื่องเป่า ประกอบด้วย โชนา ห้วยเต็ก 2.กลุ่มเครื่องสาย ประกอบด้วย หน้าฮู้ หยี่ฮี้ หยี่ฮู้ เอี้ยฮู้ เซลโล เอี้ยวคิม เยวฉิน 3.กลุ่มเครื่องหนัง ประกอบด้วย ตัวโก้ว โซโก้ว 4.กลุ่มเครื่องกระทบ ประกอบด้วย ชิมป้อ บัวเกียะ โซวหล้อ มูฮู้

1. บทบาทเซลโลในวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้แก่

1.1 บทบาทด้านการประกอบพิธีกรรม

บทบาทของวงดนตรีท่งเซียเซียงตั้งด้านพิธีกรรม นครหาดใหญ่มีประชากรส่วนใหญ เป็นคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีนพำนักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้น ด้วยเหตุปัจจัยของการอยู่ร่วมกันในสังคม วัฒนธรรมของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนถูกสืบทอด เป็นประเพณีที่ถ่ายทอดกันมารุ่นสู่รุ่นคือการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานงิ้ว งานสะเดาะเคราะห์ เซงเม้ง งานล้างป่าช้า ตลอดจนงานสารท งานตรุษจีน การประกอบพิธีกรรมที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งยวดของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง คือ พิธีกรรมงิ้ว งานงิ้ว การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ ที่ล่วงลับ เป็นวัฒนธรรมทางด้านพิธีกรรมที่ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนเล็งเห็นถึงความสำคัญ วงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งเป็นเพียงวงเดียวในภาคใต้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านรูปแบบการแสดงและ ลำดับพิธีกรรม ทำให้เมื่อใดที่มีงานดังกล่าว ทางวงดนตรีจะถูกเชิญไปแสดงทุกครั้งไป

รูปแบบการแสดงของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งด้านการประกอบพิธีกรรม จะจัดเป็น สองกลุ่มแยกกันคือ กลุ่มเครื่องบรรเลง กับกลุ่มเครื่องกระทบ อยู่กันคนละฝั่งของตำแหน่งที่ทำ พิธีกรรม ผู้ที่ทำหน้าที่บรรเลงเครื่องกระทบจะเป็นคนให้คิวในทุกๆ ของการบรรเลงเพลงต่างๆ กลุ่ม เครื่องบรรเลงจะบรรเลงเป็นรูปแบบพื้นผิวที่มีการเล่นเป็นทำนองหลัก ไม่มีการใช้คอร์ด มีรูปแบบ การแปรทำนองหลักออกเป็นแนวเสียงต่างๆ ตามเครื่องดนตรีที่ต่างกันออกไป (Heterophony) มีผู้ บรรเลงเครื่องดนตรีประมาณ 5-10 คน สุดแล้วแต่ขนาดของงานนั้นๆ เครื่องดนตรีของวงดนตรีจีน แต่ละประเภทที่ใช้ในการบรรเลงนั้น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นและแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะ เป็น น้ำเสียงที่ออกมาจากรูปแบบการบรรเลงเฉพาะของแต่ละบุคคล เทคนิคที่ใช้ในขณะที่บรรเลง แม้ว่าจะถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นแบบมุขปาฐะ แต่การถ่ายทอดดนตรีของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่คนๆ นั้นจะรังสรรค์

เครื่องดนตรีชุดใหญ่ของการประกอบพิธีกรรม คือ ซอหยี่ฮี้ ส่วนใหญ่รูปแบบการบรรเลง หยี่ฮี้ นั้นจะบรรเลงตามโน้ตเพลงจีนต้นฉบับดั้งเดิม เครื่องดนตรีที่มีความสำคัญไม่แพ้กันคือ เซลโล

เป็นเครื่องดนตรีที่คุมแนวเสียงเบสทั้งหมด ก่อนหน้านี้นักทางวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งใช้ตัวผาในการคุมแนวเสียงเบส แต่ตัวผาไม่สามารถแสดงศักยภาพได้เท่าที่ควร เสียงที่เปล่งออกมาไม่ค่อยกลมกลื่นเข้ากับเครื่องดนตรีจีนอื่นๆ มีช่วงเสียงที่ไม่กว้างมากนัก จนเมื่อเกิดอุทกภัยปี พ.ศ. 2531 ตัวผาไม่สามารถซ่อมแซมได้ ทางวงจึงเห็นสมควรในการนำเอาเครื่องดนตรีเซลโลมาใช้แทน เซลโลเป็นเครื่องดนตรีเสียงเบสที่คุมเสียงต่ำได้ดี มีน้ำเสียงที่กลมกลื่นกับเครื่องดนตรีเครื่องอื่นๆ สามารถใส่เทคนิคได้หลากหลาย ในแสดงประกอบพิธีกรรม เซลโลมีบทบาทอย่างมากในการเล่นคลอประกอบในระหว่างที่พระจีนสวดหลายๆ ขั้นตอนของพิธีกรรม ในขณะที่เครื่องอื่นๆ หยุดเล่น

1.2 บทบาทด้านการประกอบแสดง

บทบาทของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งด้านการแสดงในปัจจุบัน ทางวงรับเฉพาะงานที่ถูกว่าจ้างเป็นครั้งคราว ไม่ว่าจะเป็น งานแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ งานอีเว้นท์ต่างๆ เป็นต้น ในงานการแสดงประเภทต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ทางเจ้าภาพจะเป็นคนกำหนดเพลงที่ต้องการให้วงดนตรีจีนเล่น และต้องนำมาให้ก่อนประมาณ 1 เดือน ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงร่วมสมัย ยกตัวอย่างเช่น เพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เพลง*คว้าน้ำนม* เพลง*ใครหนอ* เพลง*สวัสดิ์ปีใหม่* เป็นต้น ส่วนงานประกอบแสดงที่จัดว่าเป็นทางการของทางวงดนตรีจีนมากที่สุด คือ งานแสดงอุปรากร (จิว) ทางวงดนตรีจีนจะรับจ้างไปเป็นนักดนตรีประจำการแสดงอุปรากรตามที่ต่างๆ ไม่ว่าจะในนครหาดใหญ่ หรือต่างจังหวัด รวมไปถึงงานแสดงที่ไปร่วมกับวงดนตรีจีนอื่นๆ อีกด้วย สุดท้ายแต่เจ้าภาพจะให้ไป

รูปแบบการแสดงของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งจะแตกต่างกันไปตามแต่ขนาดและความเหมาะสมของแต่ละงาน มีตั้งแต่การบรรเลงเดี่ยว การบรรเลงเป็นวงร่วม การบรรเลงร่วมกับวงดนตรีจีนอื่นๆ ไปจนกระทั่งการบรรเลงร่วมกันกับเครื่องดนตรีตะวันตกแบบดนตรีร่วมสมัย

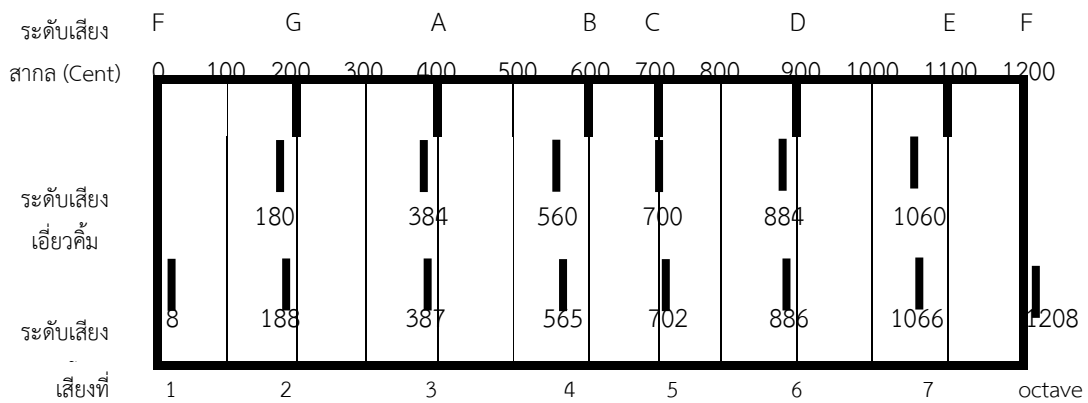
เซลโลเป็นเครื่องดนตรีหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในด้านการแสดง มักจะถูกเชิญไปเล่นในหลายๆ งาน ด้วยทางวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง มีความโดดเด่นทางด้านการเล่นเครื่องดนตรีจีนและผู้บรรเลงมีประสบการณ์สูง ในเรื่องการรับงานเดี่ยวเซลโลค่อนข้างน้อย แต่จะถูกจ้างไปแสดงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ แทบทุกครั้ง เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีแนวเบสเดียวของทางวงดนตรี และเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงผสมผสานกับเครื่องอื่นๆ ได้อย่างลงตัว

2. รูปแบบสังคีตลักษณะของเซลโลในวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง

ระบบเสียงของเซลโลในวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง เซลโลจะถูกตั้งเสียงตามเอ็ยวคัมทุกครั้งที่มีการบรรเลง เมื่อทำการนำระดับเสียงที่ได้มาเปรียบเทียบกับระบบเซนต์ โดยทำเสียงแรกของ

เอ็ยวค็มให้มีระดับเสียงเท่ากับระดับเสียงแรกของดนตรีตะวันตกเป็นเสียง F ด้วยวิธีการลบ 20 และเสียงที่เหลือทั้งหมดใช้หลักการเดียวกัน จะได้ค่าเซนต์ของเอ็ยวค็มและเชลโล่ตามสเกลดนตรีแต่จิวดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเซนต์ของเครื่องดนตรีเอ็ยวค็มกับเชลโล่ในวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง

2.1 วิเคราะห์บทเพลงด้านการประกอบพิธีกรรมที่สำคัญของเชลโล่

ผลงานเพลงดั้งเดิมที่ใช้แสดงประกอบพิธีกรรมมายาวนานตั้งแต่สมัยที่ก่อตั้งวงดนตรีจีนท่งเซีย เซียงตั้ง และถูกใช้บรรเลงประจำในงานพิธีกรรมงเด็ก ประกอบไปด้วย 2 เพลงด้วยกัน

2.1.1 เพลงกุกเม็งจั้ง

(1) ประโยคเพลง เพลงกุกเม็งจั้งเป็นเพลงที่มีอัตราจังหวะปานกลาง ใช้จังหวะเรียบง่ายไม่หือหวาประกอบไปด้วยสองท่อนด้วยกันคือ A-B ซึ่งเป็นรูปแบบไบนารีฟอร์ม (Binary Form) ในท่อน A เริ่มต้นจากห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 5 ประกอบไปด้วย 2-3 ห้องต่อ 1 ประโยคเพลง ทั้งหมดมี 2 ประโยคเพลง ได้แก่ a และ b ส่วนท่อน B เริ่มต้นจากห้องที่ 6 ถึงห้องที่ 10 ประกอบไปด้วย 2-3 ห้องต่อ 1 ประโยคเพลง ทั้งหมดมี 2 ประโยคเพลง ได้แก่ a' และ b'

ตัวอย่างที่ 1 ประโยคเพลงท่อน A และ B เพลง *กุยเม้งจิ้ง*

(2) รูปแบบการดำเนินทำนอง มีลักษณะการเคลื่อนที่ของแนวทำนองโดยส่วนใหญ่เป็นคู่ 2 และ 3 ลักษณะการเคลื่อนที่แบบไล่ระดับเสียงในแต่ละประโยคเพลงไม่เด่นชัด

ตัวอย่างที่ 2 ตัวอย่างการเคลื่อนที่ของแนวทำนองท่อน A เพลง *กุยเม้งจิ้ง*

(3) เทคนิคเชลโล่ ในการบรรเลงเพลง *กุยเม้งจิ้ง* ผู้บรรเลงมีการใส่เทคนิค มาร์เตอเล และเชลอร์ ชัคคาโต ในท่อน A และ B โดยใช้เทคนิคเดียวกันทั้งเพลง (ตัวอย่างที่ 1)

2.1.2 เพลง *กุยเม้งใหญ่*

(1) ประโยคเพลง เป็นเพลงที่มีอัตราจังหวะค่อนข้างเร็ว ประกอบไปด้วยสองท่อนด้วยกันคือ A-B ซึ่งเป็นรูปแบบไบนารีฟอร์ม (Binary Form) ในท่อน A เริ่มต้นจากห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 9 ประกอบไปด้วย 2-4 ห้องต่อ 1 ประโยคเพลง ทั้งหมดมี 3 ประโยคเพลง ได้แก่ a, b, c ส่วนท่อน B เริ่มต้นจากห้องที่ 10 ถึงห้องที่ 18 ประกอบไปด้วย 1-3 ห้องต่อ 1 ประโยคเพลง ทั้งหมดมี 4 ประโยคเพลง ได้แก่ d, e, f, g

ตัวอย่างที่ 3 ประโยคเพลงท่อน A และ B เพลง *กุยเม้งใหญ่*

(2) รูปแบบการดำเนินทำนอง ในท่อน A มีลักษณะการเคลื่อนที่แบบไล่ระดับเสียงในแต่ละประโยคเด่นชัด ทุกๆ ครั้งจะเริ่มต้นประโยคเพลงด้วยเสียงสูงและไล่ระดับเสียงลง (Descent) อย่างมีนัยยะสำคัญ ทั้งนี้มีการดำเนินทำนองอย่างต่อเนื่องไม่มีหยุดพักจนจบประโยคเพลง ส่วนท่อน B มีลักษณะการเคลื่อนที่แบบไล่ระดับเสียงลง (Descent) ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในแต่ละประโยคเพลงเช่นเดียวกับท่อน A แต่จะมีการไล่ระดับเสียงขึ้น (Ascent) ในท่อนจบของเพลง ประโยคเพลง d และ e ไล่ระดับเสียงลง ประโยคเพลง f และ g ไล่ระดับเสียงขึ้น

(3) เทคนิคเชลโล ผู้บรรเลงมีการใส่เทคนิค ชัตคคาโต พอร์ตาโต และสเลอริโน ทุกๆ ท่อนของบทเพลง

2.2 วิเคราะห์บทเพลงด้านการประกอบการแสดงที่สำคัญของเชลโล

รูปแบบการแสดงของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งจัดเป็นสองกลุ่มแยกกันคือ กลุ่มเครื่องบรรเลง กับกลุ่มเครื่องกระทบ อยู่กันคนละฝั่งของเวที กลุ่มเครื่องบรรเลงจะบรรเลงเป็นรูปแบบโพลีโฟนี (Polyphony) มีการใช้แนวทำนองหลายๆ แนว เพื่อประสานกับทำนองหลัก ผลงานเพลงดั้งเดิมที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงมายาวนาน และถูกใช้บรรเลงประจำในงานสำคัญต่างๆ คือ เพลง *มังกรถวายพระพร* ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แนวเสียงเชลโลควบคู่ไปกับแนวเสียงโซนาและหยี่อี้ ซึ่งเป็นแนวเสียงหลัก

2.2.1 เพลงมังกรถวายพระพร

(1) ประโยคเพลง เป็นเพลงที่มีอัตราเร็ว ประกอบไปด้วยสามท่อนใหญ่ๆ ด้วยกันคือ A – B - C ท่อน A เริ่มต้นจากห้องที่ 1 ไปจนถึงห้องที่ 18 ประกอบไปด้วย 3-4 ห้องต่อ 1 ประโยคเพลง ท่อน B เริ่มต้นจากห้องที่ 19 ไปจนถึงห้องที่ 53 ประกอบไปด้วย 2-4 ห้องต่อ 1 ประโยคเพลง ท่อน C เริ่มต้นจากห้องที่ 54 ไปจนถึงห้องจบที่ 74 ประกอบไปด้วย 2-4 ห้อง ต่อ 1 ประโยคเพลง

ตัวอย่างที่ 4 ประโยคเพลงท่อน A และ B เพลงมังกรถวายพระพร

The image displays a musical score for the piece 'Mangrak Trai Phra Phra'. It is divided into two main sections, A and B. Section A, starting at measure 1, consists of five phrases labeled 'a' through 'e'. Section B, starting at measure 19, consists of nine phrases labeled 'a' through 'i'. The score is written for voice (โซนา) and piano (เชลโล) in 2/4 time. The piano part includes a key signature change from one flat to two flats at measure 19. The score is presented in a standard musical notation format with treble and bass clefs, notes, rests, and dynamic markings.

Violin and Cello score, measures 45-52. The violin part features four phrases labeled j, k, l, and m. The cello part provides a steady accompaniment.

ตัวอย่างที่ 5 ประโยคเพลงท่อน C เพลงมังกรถวายพระพร

Violin and Cello score, measures 53-66. The violin part features eight phrases labeled a through h. The cello part includes 'Pizz.' and 'Arco.' markings.

(2) รูปแบบการดำเนินทำนอง ในท่อน A แนวเสียงของเชลโล่ เล่นเป็นเสียงประสานเพื่อสนับสนุนแนวเสียงหลัก มีการนำเอาเทคนิค Sequence รูปแบบ Tonal Answer มาใช้

ตัวอย่างที่ 6 การดำเนินทำนองรูปแบบ Tonal Answer ท่อน A เพลงมังกรถวายพระพร

Violin and Cello score, measures 67-74. The violin part shows a sequence of notes, and the cello part provides a harmonic accompaniment.

ในท่อน B แนวเสียงของเชลโลเล่นเลียนแบบทำนองหลักโดยการใช้เทคนิค Imitation ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด

ตัวอย่างที่ 7 การดำเนินทำนองแบบ Imitation ท่อน B เพลงมั่งกรถวายพระพร

ท่อน C แนวเสียงของเชลโลเล่นเป็นเสียงประสานให้กับทำนองหลัก มีการใช้จังหวะที่เหมือนกับทำนองหลัก แต่มีการใช้เสียงที่แตกต่างออกไป

(3) เทคนิคเชลโล ผู้บรรเลงมีการใส่เทคนิคต่างๆ เข้าไป โดยเฉพาะการเล่นพิทซิกาโต (การเล่นโดยใช้นิ้วดีดแทนการใช้คันชัก) และอาร์โค (การกลับมาใช้คันชัก)

อภิปรายผลการวิจัย

วงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งเป็นวงดนตรีที่มีความเก่าแก่ ตั้งต้นมาพร้อมกันกับมูลนิธิท่งเซียเซียงตั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2499 ก่อตั้งเป็นศาสนสถานเพื่อเป็นศูนย์รวมของชนชาวจีน ชาวไทยเชื้อสายจีน และเป็นศูนย์รวมตัวของอาสาสมัครเพื่อทำคุณประโยชน์แก่สังคม การทำงานของวงดนตรีแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบรรเลงประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีงเด็ก พิธีแห่ศพ พิธีสะเดาะห์เคราะห์ งานล้างป่าช้า เป็นต้น และด้านการบรรเลงประกอบการแสดงต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ งานแสดงอุปรากร เป็นต้น

บทบาทด้านการบรรเลงประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอันมากแก่สังคมชนชาวจีน โดยเฉพาะการบรรเลงพิธีกรรมงเด็ก วงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้งเป็นเพียงวงเดียวในภาคใต้ที่มีความสมบูรณ์พร้อมทางด้านเครื่องดนตรี และลำดับการ

แสดงแบบดั้งเดิมในการบรรเลงประกอบพิธีกรรม ทางวงมีการใช้จำนวนผู้บรรเลงมากน้อยแตกต่างกันไปตามแต่ละงาน มีเครื่องดนตรีหลักๆ ที่มีความจำเป็นต้องใช้ทุกๆ งาน คือ หีบอี โชนา เอี้ยวคิม เชลโล และเครื่องดนตรีประเภทตีประกอบจังหวะ รูปแบบการบรรเลง มีการบรรเลงเดี่ยวสลับกับการบรรเลงทั้งวง บุคคลที่ทำหน้าที่บรรเลงเครื่องกระทบจะเป็นคนให้คิวในทุกๆ ของการบรรเลงเพลงต่างๆ และในการบรรเลงเครื่องดนตรีชูโรงของการประกอบพิธีกรรม คือ ซอหีบอี ส่วนใหญ่รูปแบบการบรรเลงหีบอีนั้นจะบรรเลงตามโน้ตเพลงจีนต้นฉบับดั้งเดิม เครื่องดนตรีที่มีความสำคัญไม่แพ้กันคือ เชลโล เป็นเครื่องดนตรีที่คุมแนวเสียงเบสทั้งหมด ก่อนหน้านี้ทางวงใช้ตัวฟาในการคุมแนวเสียงเบส แต่ตัวฟาไม่สามารถแสดงศักยภาพได้เท่าที่ควร ช่วงเสียงที่ไม่กว้างมากนัก⁷ ในปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้เชลโล เป็นเครื่องดนตรีเสียงเบสที่คุมเสียงต่ำได้ดี มีน้ำเสียงที่กลมกลืนกับเครื่องดนตรีเครื่องอื่นๆ สามารถใส่เทคนิคได้หลากหลาย ในแสดงประกอบพิธีกรรม เชลโลมีบทบาทอย่างมากในการเล่นคลอประกอบในระหว่างที่พระจีนสวดหลายๆ ขั้นตอนของพิธีกรรม โดยเฉพาะการใช้นิ้วดีดสายในขณะที่เครื่องอื่นๆ หยุดเล่น

บทบาทด้านการบรรเลงประกอบการแสดงต่างๆ ของวงดนตรีจีนท่งเซียเซี่ยงต้ง ทางวงรับเฉพาะงานที่ถือว่าจำเป็นครั้งคราว โดยส่วนใหญ่ทางเจ้าภาพจะเป็นคนกำหนดเพลงที่ต้องการให้ทางวงดนตรีจีนบรรเลง (ส่วนใหญ่เป็นเพลงร่วมสมัย) งานบรรเลงประกอบการแสดงที่จัดว่าเป็นทางการของทางวงดนตรีจีนมากที่สุด คือ งานแสดงอุปรากร (จิว) รูปแบบการแสดงของวงดนตรีจีนท่งเซียเซี่ยงต้งจะแตกต่างกันไปตามแต่ขนาดและความเหมาะสมของแต่ละงาน มีตั้งแต่การบรรเลงเดี่ยว การบรรเลงเป็นวงร่วม การบรรเลงร่วมกับวงดนตรีจีนอื่นๆ ไปจนกระทั่งการบรรเลงร่วมกันกับเครื่องดนตรีตะวันตกแบบดนตรีร่วมสมัย เชลโลมักจะถูกเชิญไปเล่นในหลายๆ งาน ในเรื่องการรับงานเดี่ยว เชลโลค่อนข้างน้อย แต่เชลโลจะถูกจ้างไปแสดงกับเครื่องดนตรีอื่นๆ แทบทุกครั้ง เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีแนวเบสเดี่ยวของทางวงดนตรีจีน

จากการวิเคราะห์บทเพลงที่สำคัญของเชลโลพบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มีรูปแบบไบนารีฟอร์ม (Binary Form) มีเครื่องหมายกำกับจังหวะ (Time Signature) คือ 2/4, 4/4 ประโยคเพลงมีรูปแบบการเคลื่อนที่ของโน้ตที่ไม่เกินขั้นคู่ 4 และมีรูปแบบการเล่นย้อนไปมาเรื่อยๆ เพลงที่นิยมใช้ในการประกอบการแสดงมากที่สุดคือ เพลง*มังกรถวายพระพร* และเพลงที่ใช้ส่วนใหญ่ในการบรรเลงไม่ได้ยึดหลักความเป็นดั้งเดิม แต่มีการปรับเปลี่ยนผสมผสานโดยการนำเพลงสมัยนิยมเข้ามาบรรเลง

⁷ สุรน ปราชญาเบรื่อง, สัมภาษณ์ (27 มกราคม พ.ศ.2562).

หากมีผู้ฟังหรือผู้จ้างแนะนำเพลง ทางวงสามารถบรรเลงตามคำแนะนำได้ มีการบรรเลงเป็นรูปแบบ
เฮเทอโรโฟนีและโพลีโฟนี มีรูปแบบการดำเนินทำนองโดยนำเอาเทคนิค โทจน์ล อานเซอร์ และ
อิมมิเทชัน พบว่ามีนำเทคนิคในการใช้คันทัก ได้แก่ เดตาเซ ซเลออร์ ซตัดคคาโต มาร์ เตอเล พอร์ตาโต
เตรโมโล ปิซซิคาโต มาใช้ในการบรรเลง

บรรณานุกรม

- เขียน อธิระวิทย์. *วิวัฒนาการการปกครองของจีน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- งามพิศ สัตย์สรวง. *การวิจัยเชิงคุณภาพเชิงมานุษยวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- จุลชีพ ชินวรรณ. *สัมพันธ์ไมตรีไทย-จีน ทศวรรษแห่งมิตรภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- ธรรมศักดิ์ งานพงษ์ษา, สมาชิกวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง (ผู้ให้สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2562.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. *जूแต่जू: ความเป็นมาและการแพร่กระจายเข้าสู่เมืองไทยในजू*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ลิขิต ฮุนตระกูล. *ประวัติศาสตร์สัมพันธ์ระหว่างชาติไทยกับชาติจีน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. ม.ป.พ., 2512.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. *ศิลปวัฒนธรรมไทย-จีน*. กรุงเทพฯ: ศิริชัยการพิมพ์, 2532.
- สุธน ปราชญาเป็ร้อง, รองหัวหน้าวงดนตรีจีนท่งเซียเซียงตั้ง (ผู้ให้สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 27 มกราคม
2562.
- Adler, Guido. "The Scope, Method, and Aim of Musicology (1885): An English
Translation with an Historico-Analytical Commentary." *Yearbook for Traditional
Music* Vol. 13 (1981): 1-21.
- Colaizzi, Paul. *Psychological Research as the Phenomenologist Views It*. New York:
University Press, 1978.
- Chen, Yongtao. *The Chinese Christology of T.C. Chao*. Boston: Brill, 2017.
- Hood, Mantle. *Musicology*. 2nd ed. Princeton, NJ: Princeton University, 1965.
- Schneider, Albrecht. "Comparative and Systematic Musicology in Relation to
Ethnomusicology: A Historical and Methodological." *Ethnomusicology* 50, 2
(2006): 236-258.